

Starostwo Powiatowe w Opatowie
Wydział Organizacji i Spraw Obywatelskich

Analiza poziomu zaspokajania potrzeb ludności

w zakresie ustalenia dyżurów
w dzień wolny od pracy i w porze
nocnej aptek ogólnodostępnych

w powiecie opatowskim na 2026 rok

Wprowadzenie	3
Charakterystyka powiatu opatowskiego	7
Sieć aptek ogólnodostępnych	7
Analiza potrzeb	9
Dotychczasowe doświadczenia (2023-2025)	11
Aspekt finansowy	13
Wnioski i rekomendacje	13

01

Do 30 września 2025 r.
podmiot prowadzący
aptekę ogólnodostępną
przekazuje zarządowi
powiatu rozkład godzin
pracy tej apteki

02

**Do 29 października
2025 r.** zarząd powiatu
przeprowadza analizę

03

Na podstawie analizy
Zarząd powiatu **nie
wszczyna** wyznaczenia
dyżurów aptek
Lub
Zarząd powiatu
wszczyna wyznaczenie
dyżurów

04

**Gdy wszczyna
- do 31 października
2025 r.** oczekuje na
dobrowolnie zgłoszenie
się apteki do dyżuru

Wprowadzenie

Realizując zapisy ustawy Prawo farmaceutyczne w brzmieniu obowiązującym od 2023 roku, Zarząd Powiatu w Opatowie po raz trzeci podejmuje się przygotowania analizy dotyczącej tego, czy mieszkańcy powiatu mają odpowiedni dostęp do aptek w dni wolne od pracy oraz w porze nocnej w 2026 roku.

Celem niniejszej analizy jest sprawdzenie, czy obecny i planowany rozkład godzin pracy aptek ogólnodostępnych w naszym powiecie odpowiada na realne potrzeby mieszkańców. Chodzi tu przede wszystkim o możliwość zakupu:

- leków wydawanych na receptę i bez recepty,
- leków sporządzanych w aptekach na specjalne zamówienie (tzw. leki recepturowe),
- wyrobów medycznych i innych artykułów związanych ze zdrowiem, o których mowa w ustawie.

Podstawę prawną do tej analizy stanowią m.in. art. 86 ust. 8 oraz art. 72 ust. 5 ustawy - Prawo farmaceutyczne.

Zadaniem analizy jest także odpowiedź na kluczowe pytanie: **czy pełnienie przez apteki dyżurów w dni wolne od pracy i w godzinach nocnych zapewnia mieszkańcom naszego powiatu właściwy poziom usług farmaceutycznych i opieki farmaceutycznej?**

Przez usługi farmaceutyczne rozumiemy m.in. wydawanie leków i udzielanie

05

Do 26 listopada 2025 r.
zarząd powiatu
opracowuje i przyjmuje
uchwałę w sprawie
wyznaczenia apteki do
pełnienia dyżurów
w dni wolne od pracy
lub dyżurów w porze
nocnej

06

Do 17 grudnia 2025 r.
zarząd powiatu
podejmuje uchwałę
odnoszącą się do
dyżurów i przekazuje ją
do WIF i NFZ w
Kielcach, celem dalszej
realizacji.

informacji o ich prawidłowym stosowaniu, natomiast opieka farmaceutyczna to szersze wsparcie, polegające np. na monitorowaniu terapii lekowej pacjenta i dbaniu o jej bezpieczeństwo (zgodnie z art. 4 ust. 2 i 3 ustawy o zawodzie farmaceuty).

Innymi słowy – analiza ma sprawdzić, **czy mieszkańcy powiatu opatowskiego, niezależnie od dnia i godziny, mają w praktyce zapewniony dostęp do potrzebnych leków i pomocy farmaceutycznej.**

Dokument ten został opracowany na podstawie analiz poziomu zaspokajania potrzeb ludności z lat poprzednich, informacji ze Szpitala Św. Leona sp. z o.o. w Opatowie, danych statystycznych GUS, danych podmiotów prowadzących apteki ogólnodostępne na terenie powiatu, publikacji na stronach internetowych farmacja.pl oraz stronach internetowych sąsiednich jednostek samorządu terytorialnego przez Wydział Organizacji i Spraw Obywatelskich Starostwa Powiatowego w Opatowie, bez udziału firm zewnętrznych.

Finansowanie dyżurów pełnionych przez apteki ogólnodostępne odbywa się w formie wynagrodzenia ryczałtowego. Wysokość tej stawki to 3,5% minimalnego wynagrodzenia za pracę, przeliczonego na każdą godzinę faktycznie pełnionego dyżuru¹.

Od 1 lipca 2025 r. minimalne wynagrodzenie za pracę wynosi **4666 zł brutto**, co przekłada się na stawkę **163,31 zł za godzinę dyżuru apteki**. Z kolei od 1 stycznia 2026 r., zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 11 września 2025 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2026 r. (Dz. U. poz. 1242), minimalne wynagrodzenie wzrośnie do **4806 zł brutto**, a stawka godzinowa za dyżur wyniesie **168,21 zł**.

Nowe przepisy (art. 94 ust. 13 ustawy – Prawo farmaceutyczne) przewidują, że dyżury ustalone w uchwale zarządu powiatu finansuje Narodowy Fundusz Zdrowia (NFZ), zgodnie z godzinami wskazanymi w ustawie. Ustawodawca wprowadził również jasne definicje dyżurów:

- **Dyżur w dzień wolny od pracy** – to dyżur pełniony przez aptekę nieprzerwanie przez 4 godziny w godzinach między 10:00 a 18:00, w dni ustawowo wolne od pracy (zgodnie z ustawą z dnia 18 stycznia 1951 r. o dniach wolnych od pracy).

- **Dyżur w porze nocnej** – to dyżur trwający 2 godziny, pełniony w godzinach między 19:00 a 23:00.

Aby otrzymać dofinansowanie z NFZ, apteka musi działać w mieście liczącym poniżej 40 tys. mieszkańców, które jednocześnie jest siedzibą władz powiatu. W przypadku powiatu opatowskiego oznacza to, że dyżury mogą pełnić wyłącznie apteki w Opatowie.

W latach 2024 – 2025 dyżury ustalano na podstawie uchwały zarządu powiatu, a harmonogram obejmował apteki zlokalizowane w Opatowie:

- Apteka Jolanta Dorobek, ul. Szeroka 2/8 (zezwoleń: WIF-KI/Z/19/2024),
- Apteka Słoneczna, ul. Mikołaja Kopernika 3C (zezwoleń: WIF-KI/Z/10/2011),
- Apteki Polskie, ul. Szeroka 2/32 (zezwoleń: WIF-KI/Z/29/2002).

Warto podkreślić, że ostatnia z wymienionych aptek przejęła dyżury za dwie inne placówki, nie ujęte powyżej, które już w 2024 r. nie zgodziły się pełnić dyżurów. Podobna sytuacja – tzw. dyżury rotacyjne – wystąpiła aż w 75 powiatach na 122, które przyjęły stosowne uchwały (dane ZPP, pismo Or.A.0713/1393/24 z dnia 06.09.2024 r.). Głównym powodem rezygnacji aptek był brak wystarczającego personelu.

Z punktu widzenia pacjenta rotacyjny system dyżurów jest mniej korzystny, bo trudniej przewidzieć, która apteka będzie czynna danego dnia. Dla powiatu z kolei oznacza to ryzyko konieczności częstego zmieniania uchwał – co także miało miejsce w minionych okresach.

Nie można zapominać, że farmaceuci to przedstawiciele zawodu zaufania publicznego. Ich wiedza i odpowiedzialność mają kluczowe znaczenie dla bezpieczeństwa pacjentów (Źródło: praca.farmacja.pl²).

Dla porównania warto spojrzeć na wynagrodzenia:

- średnie zarobki farmaceuty w Polsce to ok. 8 000 zł brutto miesięcznie,
- stawka godzinowa to średnio ok. 57 zł,
- górne widełki zarobków sięgają nawet 10 500 zł brutto.

Najnowszy Raport Płac³ wskazuje na znaczący wzrost wynagrodzeń wśród pracowników aptek, obejmujący wszystkie grupy zawodowe: kierowników aptek, magistrów farmacji oraz techników farmaceutycznych.

Źródło: Raport płac 2024 – zarobki personelu fachowego aptek, obejmuje plany i oczekiwania zawodowe studentów farmacji

Charakterystyka powiatu opatowskiego

Powiat opatowski położony jest w województwie świętokrzyskim, w jego wschodniej części. Zajmuje powierzchnię 911 km² i obejmuje 8 gmin (trzy miejsko-wiejskie – Opatów, Ożarów i Iwaniska oraz pięć gmin wiejskich). Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2024 roku powiat liczył przeszło 48 tys. mieszkańców⁴.

Charakterystyczną cechą powiatu jest jego rolniczy charakter – znaczną część powierzchni zajmują pola uprawne i tereny wiejskie, a gęstość zaludnienia wynosi niespełna 53 osób na 1 km². Ludność jest rozmieszczona nierównomiernie – największe skupiska mieszkańców znajdują się w Opatowie (ok. 5,8 tys. osób), Ożarowie (ok. 4,1 tys.) oraz w kilku większych miejscowościach gminnych. Dla większości mieszkańców dojazd do stolicy powiatu zajmuje od kilkunastu do kilkudziesięciu minut. Przez teren powiatu przebiegają ważne szlaki komunikacyjne, m.in. droga krajowa nr 9 (Radom – Rzeszów) oraz droga krajowa nr 74 (Piotrków Trybunalski – Zamość). Dzięki nim Opatów pełni rolę naturalnego centrum komunikacyjnego i usługowego dla mieszkańców. Sieć dróg powiatowych i gminnych zapewnia dojazd do mniejszych miejscowości.

Centralnym punktem systemu ochrony zdrowia w powiecie jest Szpital Św. Leona sp. z o.o. w Opatowie, w skład którego wchodzi m.in. szpital powiatowy oraz poradnie specjalistyczne. To właśnie w tej placówce zlokalizowana jest nocna i świąteczna opieka zdrowotna, do której pacjenci mogą zgłaszać się w godzinach wieczornych, nocnych oraz w dni wolne od pracy. Szczegółowe omówienie funkcjonowania tej formy opieki znajdzie się w kolejnym punkcie analizy. Oprócz szpitala, na terenie powiatu funkcjonują liczne przychodnie podstawowej opieki zdrowotnej (POZ), zarówno publiczne, jak i niepubliczne, zlokalizowane w większych miejscowościach (m.in. w Ożarowie, Iwaniskach, Wojciechowicach czy Tarłowie). Placówki te zapewniają mieszkańcom dostęp do lekarzy rodzinnych i podstawowych badań, jednak w przypadku nagłych potrzeb medycznych pacjenci kierują się do Opatowa.

Sieć aptek ogólnodostępnych

Na terenie powiatu opatowskiego funkcjonuje 13 aptek ogólnodostępnych, zlokalizowanych przede wszystkim w Opatowie, Ożarowie, Baćkowicach, Iwaniskach, Sadowiu oraz Tarłowie. To właśnie te placówki zapewniają mieszkańcom dostęp do leków, wyrobów medycznych i usług farmaceutycznych w dni powszednie. Dodatkowo funkcjonują punkty apteczne:

- w Lipniku, którego właścicielem jest Apteka Adamczak sp. j.,
- w Wojciechowicach, którego właścicielem jest Apteka ESCULAP S.C. Sylwia Jopek Zbigniew Jopek,
- we Włostowie, którego właścicielem jest Apteka MEDYK Sp. z o.o.
- w Iwaniskach, którego właścicielem jest Punkt Apteczny „Melisa” S.C. Marzena Dudek-Grześkiewicz, Magdalena Hamouta.

Źródło: <https://rejstry.ezdrowie.gov.pl/>

Zgodnie z wymogami ustawy – Prawo farmaceutyczne, podmioty prowadzące apteki przekazały Zarządowi Powiatu w Opatowie rozkłady godzin pracy w wyznaczonym terminie. Wszystkie apteki zostały wcześniej poinformowane o obowiązku przygotowania i przekazania rozkładów godzin pracy na rok 2026. Pismo w tej sprawie starosta wystosował w dniu 8 sierpnia 2025 r., wskazując ustawowy termin złożenia informacji. Należy podkreślić, że przypomnienie miało charakter grzecznościowy, ponieważ obowiązek leży po stronie podmiotów prowadzących apteki. Ostatecznie wszystkie apteki działające na terenie powiatu prawidłowo zrealizowały swoje zobowiązania. Proces przebiegł sprawnie i bez istotnych opóźnień, co świadczy o dobrej współpracy pomiędzy aptekami, a zarządem powiatu.

Analiza przedstawionych rozkładów godzin pracy znajduje się w poniższej tabeli:

Lp.	Apteki ogólnodostępne/punkty apteczne (nazwa i adres)	Rozkład godzin pracy			
		poniedziałek – piątek	sobota	niedziela	święta
1.	Apteka mgr Jolanta Dorobek ul. Szeroka 2/8, 27-500 Opatów	7.30 - 18.00	7.30 - 14.00	- nieczynna	- nieczynna
2.	Apteka MEDYK Sp. z o.o. ul. Szeroka 8, 27-500 Opatów	7.30 - 19.30	8.00 - 17.00	- nieczynna	- nieczynna
3.	Apteka Słoneczna Spółka Cywilna Mrówka Justyna, Żak Ilona ul. Mikołaja Kopernika 3C, 27-500 Opatów	8.00 - 19.00	8.00 - 16.00	- nieczynna	- nieczynna
4.	Apteka Zdrowie Sp. z o.o. ul. Henryka Sienkiewicza 54, 27-500 Opatów	7.30 - 20.00	7.30 - 19.00	- nieczynna	- nieczynna
5.	Apteki Polskie Kasprzyk Sp. j. ul. Szeroka 2/32, 27-500 Opatów	7.00 - 20.00	7.00 - 20.00	8.00 - 14.00*	- nieczynna
6.	Apteka ESCULAP S.C. ul. Wysoka 13, 27-530 Ożarów	7.00 - 19.00	7.00 - 15.00	- nieczynna	- nieczynna
7.	Apteka Słoneczna Spółka Cywilna Mrówka Justyna, Żak Ilona ul. Wysoka 35, 27-530 Ożarów	7.00 - 19.00	8.00 - 13.00	- nieczynna	- nieczynna
8.	Apteka Codzienna os. Wzgórze 54D/1, 27-530 Ożarów	7.30 - 20.00	8.00 - 15.00	- nieczynna	- nieczynna
9.	Apteka Zdrowie JMS Zdrowie Sp. z o.o. ul. Kolejowa 1a, 27-570 Iwaniska	8.00 - 16.00 pn-czw 7.30-16.00 pt	- nieczynna	- nieczynna	- nieczynna
10.	Apteka Leków Gotowych Kałużyńska- Pieczaba Barbara Sadowie 131C/2, 27-580 Sadowie	8.30 - 16.00	- nieczynna	- nieczynna	- nieczynna
11.	Apteka mgr Jolanta Sitarska ul. Sandomierska 72, 27-515 Tarłów	8.00 - 17.00	9.00 - 13.00	- nieczynna	- nieczynna
12.	Apteka prywatna mgr Marianna Lenart ul. Czekarzewska 7, 27-515 Tarłów	8.00 - 16.00	8.00 - 12.00	- nieczynna	- nieczynna
13.	Apteka BAĆKOWICE Baćkowice 85A, 27-552 Baćkowice	8.00 - 18.00	8.00 - 13.00	- nieczynna	- nieczynna

* z wyłączeniem m-cy letnich (lipiec i sierpień)

Źródło: Dane przekazane przez apteki ogólnodostępne oraz <https://rejestry.ezdrowie.gov.pl/>

Z analizy wynika, że apteka Apteki Polskie Kasprzyk sp. j. w Opatowie zapewnia najdłuższe godziny funkcjonowania – otwiera się najwcześniej, o 7:00, i pracuje do godziny 20:00 w dni powszednie. Także w weekendy oferuje szerszy zakres dostępności niż inne placówki.

Niestety, żadna z aptek nie zapewnia pełnej dostępności w dni wolne od pracy, w tym w niedziele i święta. Brak jest również placówek czynnych w porze nocnej – tj. po godzinie 20:00. W konsekwencji powstaje luka w zaspokojeniu potrzeb mieszkańców w zakresie dostępu do leków poza standardowymi godzinami funkcjonowania aptek.

W związku z powyższym, niezbędne staje się rozważenie przez Zarząd Powiatu w Opatowie, czy działając na podstawie art. 94 ust. 4 ustawy – Prawo farmaceutyczne, wystąpi do aptek w Opatowie z wnioskiem o wyznaczenie dyżurów na rok 2026.

Analiza potrzeb

Powiat opatowski liczy około **48,1 tys. mieszkańców**, zamieszkujących teren o łącznej powierzchni 911 km². Ludność jest rozproszona, co w naturalny sposób wpływa na dostęp do aptek. Największe skupiska ludności występują w miastach:

- **Opatów** – ok. 5,8 tys. mieszkańców, a w całej gminie 10,6 tys. mieszkańców,
- **Ożarów** – ok. 4,1 tys. mieszkańców, a w całej gminie 10,0 tys. mieszkańców,
- **Iwaniska** – ok. 1,2 tys. mieszkańców, a w całej gminie 6,0 tys. mieszkańców,
- pozostała ludność zamieszkuje głównie tereny wiejskie w gminach Baćkowiec (ok. 4,5 tys.), Lipnik (ok. 4,7 tys.), Sadowie (ok. 3,7 tys.), Tarłów (ok. 4,5 tys.) i Wojciechowice (ok. 3,7 tys.).

Z perspektywy dostępności do aptek kluczowe znaczenie ma fakt, że **wszystkie dyżury mogą być pełnione wyłącznie w aptekach zlokalizowanych w Opatowie**, jako że spełnia on kryterium bycia siedzibą powiatu i miastem poniżej 40 tys. mieszkańców. Dla mieszkańców gmin oddalonych, takich jak Tarłów czy Wojciechowice, oznacza to konieczność dojazdu ponad 30 km, często samochodem, ponieważ komunikacja publiczna działa głównie w godzinach dziennych i w dni robocze.

W toku prac nad niniejszą analizą do zarządu powiatu nie wpłynęły żadne pisemne skargi ani uwagi dotyczące organizacji dyżurów aptek. Zgłaszane były natomiast uwagi telefoniczne, wskazujące na trudności w ustaleniu, która apteka pełni dyżur w danym dniu. Mieszkańcy podkreślali, że najważniejsze jest dla nich poczucie pewności, iż co najmniej jedna apteka jest czynna w godzinach nocnych lub w dni wolne od pracy.

Najczęściej przywoływano sytuacje wymagające natychmiastowego zakupu leków, takie jak:

- gorączka u dzieci i potrzeba nabycia leków przeciwgorączkowych,
- nagle zaostrzenie chorób przewlekłych u osób starszych (np. duszności, nadciśnienie),
- konieczność realizacji recepty (np. na antybiotyki) po wieczornej wizycie w szpitalu.

Analizując potrzeby mieszkańców, kluczowe jest również uwzględnienie funkcjonowania **nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej**, działającej od 2021 r. w strukturach Szpitala Św. Leona w Opatowie. Placówka ta odnotowuje systematyczny wzrost liczby pacjentów:

- 5766 porad w 2021 r.,
- 7256 porad w 2022 r.,
- 8025 porad w 2023 r.,
- 8657 porad w 2024 r.,
- 4077 porad w I półroczu 2025 r.

Z danych przekazanych przez podmiot leczniczy wynika, że liczba zgłoszeń wyraźnie wzrasta **po godzinie 19:00**, co wskazuje na szczególnie istotną potrzebę zapewnienia dostępności aptek w godzinach wieczornych i nocnych. Potrzeby te są dodatkowo wzmacniane działalnością poradni specjalistycznych w strukturach szpitala, które czynne są po 18.00, takich jak:

- poradnia ortopedyczna – 5427 porad w 2022 r., 5674 w 2023 r., 4763 w 2024 r., 3901 porad w I półroczu 2025 r.,
- poradnia kardiologiczna – 2393 porady w 2022 r., 3218 w 2023 r., 2726 w 2024 r., 1059 porad w I półroczu 2025 r.,
- poradnia geriatryczna – 386 porad w 2024 r., 176 porad w I półroczu 2025 r.,
- poradnia alergologiczna – 1552 w 2024 r., 757 porad w I półroczu 2025 r.,
- poradnia okulistyczna – 6186 porad w 2024 r., 3326 porad w I półroczu 2025 r.,
- poradnia gastroenterologiczna – 438 porad w 2024 r., 227 porad w I półroczu 2025 r.,
- poradnia otolaryngologiczna – 2011 porad w 2024 r., 904 porad w I półroczu 2025 r.,
- poradnia psychologiczna – 2078 porad w 2024 r., 1093 porad w I półroczu 2025 r.,
- Centrum Zdrowia Psychicznego (filia CZP w Sandomierzu) – 5554 porad w 2024 r., 2903 porad w I półroczu 2025 r.

Zarówno pacjenci, jak i personel medyczny wskazują, że wizyty odbywające się po godz. 20:00 często wymagają natychmiastowego zakupu leków (np. środków stosowanych przy blokadach czy preparatów kardiologicznych), podczas gdy żadna z aptek w Opatowie o tej porze już nie funkcjonuje zgodnie z jej harmonogramem pracy (tabela str. 8).

Kolejnym czynnikiem jest zmniejszająca się liczba aptek. W 2023 r. w powiecie opatowskim na jedną aptekę przypadało średnio 4033 mieszkańców, przy średniej krajowej wynoszącej 2996 osób oraz wojewódzkiej – 3352 osoby. Na koniec 2024 r. wskaźnik ten wynosił odpowiednio: 3339 w kraju, 3309 w województwie i 3990 w powiecie opatowskim. Powiat plasował się na tym samym czwartym miejscu w województwie świętokrzyskim pod względem najwyższej liczby mieszkańców przypadających na jedną aptekę. Sytuacja ta może ulec zmianie w danych za 2025 r., gdyż od maja 2025 r. ponownie powróciła do struktur aptek ogólnodostępnych powiatu opatowskiego apteka w Baćkowicach.

Dla porównania w 2024 r.:

- w powiecie ostrowieckim wskaźnik ten wynosił **3799 osób**,
- w staszowskim **3083 osoby**,
- w sandomierskim **2840 osób**,
- w kieleckim aż **4703 osoby** (Źródło: BDL GUS).

Podmioty prowadzące apteki dotychczas wskazywały na trudności w wydłużeniu godzin pracy, powołując się na brak magistrów farmacji oraz ograniczone zainteresowanie pacjentów.

Jednak ankieta przeprowadzona w 2022 r. przez starostwo wykazała, że **większość mieszkańców popiera wprowadzenie całodobowych dyżurów**, szczególnie w nocy oraz w dni wolne od pracy.

Warto zauważyć, że w sąsiednich powiatach podejmowane są działania mające na celu poprawę dostępności do leków:

- w powiecie ostrowieckim Zarząd Powiatu zabezpieczył w budżecie na 2025 r. kwotę 24 tys. zł na rozszerzenie godzin pracy aptek, szczególnie w weekendy i dni wolne. Po konsultacjach z właścicielami wyznaczono Aptekę NOVA mgr Kinga Radoń (os. Stawki 44), która dzięki centralnej lokalizacji zapewnia dogodny dostęp, zwłaszcza pacjentom korzystającym z usług szpitala,
- w powiecie staszowskim uchwałą Zarządu Powiatu wyznaczono aptekę prowadzoną przez Tomasza Kasperkiewicza (Apteki Tomasz Kasperkiewicz Staszów A.T.K.), czynną w dni wolne w godz. 14:00–18:00, a w święta w godz. 19:00–21:00,
- w powiecie sandomierskim żadna z aptek nie pracuje obecnie całodobowo. Apteka, która wcześniej pełniła takie dyżury, zrezygnowała z powodu braku opłacalności.

Podsumowując stwierdzić należy, że istnieje **realna potrzeba zapewnienia nocnych dyżurów aptek w powiecie opatowskim**, co najmniej do godziny 23:00. Mieszkańcy odczuwają brak dostępności aptek w późnych godzinach wieczornych, a przykłady z sąsiednich powiatów wskazują, że możliwe jest wypracowanie rozwiązań poprawiających bezpieczeństwo zdrowotne lokalnych społeczności.

Dotychczasowe doświadczenia (2023–2025)

Okres lat 2023–2025 był dla powiatu opatowskiego czasem stopniowego wdrażania nowych przepisów ustawy – Prawo farmaceutyczne dotyczących finansowania dyżurów aptek przez Narodowy Fundusz Zdrowia. Na podstawie uchwał Zarządu Powiatu podejmowanych od 2024 r. wyznaczano harmonogram dyżurów obejmujący apteki zlokalizowane w Opatowie.

Największą barierą w zapewnieniu ciągłości dyżurów okazały się problemy kadrowe. Już w 2024 r. dwie placówki odmówiły pełnienia dyżurów, wskazując na brak wystarczającej liczby magistrów farmacji. W efekcie obowiązki przejęła Apteka Polskie Kasprzyk Sp. j., pełniąc dyżury za siebie i za pozostałe apteki. Tego rodzaju rotacyjny system dyżurów nie jest

zjawiskiem odosobnionym, gdyż jego występowanie odnotowano również w innych częściach kraju.

Rotacja ma jednak swoje konsekwencje. Z punktu widzenia pacjentów oznacza trudności w przewidzeniu, która apteka jest czynna danego dnia. Od początku nasz urząd zaproponował obowiązywanie jednolitego harmonogramu: w poniedziałki dyżur pełni Apteka mgr Dorobek, we wtorki–czwartki – Apteki Polskie, w piątki – Apteka Słoneczna. W soboty i niedziele dyżury były przydzielane naprzemiennie wymienionym aptekom. Problem weryfikacji konkretnej apteki w szczególności w weekend był szczególnie dotkliwy dla osób starszych, które coraz liczniej stanowią mieszkańców powiatu. Seniorzy często nie posiadają odpowiednich umiejętności w posługiwaniu się informacjami zawartymi na stronach internetowych ani urządzeniami mobilnymi, co dodatkowo utrudnia im szybkie uzyskanie informacji o dyżurach aptek. W praktyce prowadzi to do dezorientacji, konieczności wielokrotnego kontaktowania się z rodziną lub sąsiadami oraz wydłużonego czasu oczekiwania na realizację recepty.

Dla powiatu wiąże się to z koniecznością częstego modyfikowania uchwał, co również miało miejsce w roku 2024. Ponadto w kontekście starzejącego się społeczeństwa problem ten będzie narastał, wymagając rozwiązań bardziej stabilnych i przewidywalnych, które zapewnią osobom starszym łatwy i bezpieczny dostęp do usług farmaceutycznych.

W analizowanym okresie nie wpłynęły oficjalne skargi pisemne dotyczące funkcjonowania dyżurów aptek. Niemniej jednak, w rozmowach telefonicznych mieszkańcy wielokrotnie sygnalizowali trudności z ustaleniem, która apteka pełni dyżur w danym dniu – szczególnie w sytuacjach braku dostępu do internetu. Wskazywano również na potrzebę zapewnienia stałej dostępności przynajmniej jednej apteki w godzinach nocnych oraz w dni ustawowo wolne od pracy, bez konieczności każdorazowego sprawdzania harmonogramu.

Farmaceuci podkreślali, że ich zawód jest zawodem zaufania publicznego, ale jednocześnie wskazywali na brak personelu oraz wysokie koszty organizacyjne jako główne przyczyny ograniczonej dostępności. Wskazywano także, że mimo znaczącego finansowego wsparcia ze strony NFZ (stawki dyżurowe przewyższające przeciętne wynagrodzenie godzinowe farmaceutów), problemem nie są finanse, lecz kadry.

W latach 2024–2025 w powiecie opatowskim udało się zapewnić formalne spełnienie wymogów ustawowych w zakresie dyżurów aptek. Jednak praktyka pokazała, że system ten jest mało stabilny i podatny na zakłócenia. Rotacja placówek, konieczność zmian uchwał oraz brak przewidywalności z perspektywy pacjenta to główne słabości dotychczasowych rozwiązań.

Doświadczenia te wskazują jednoznacznie, że w kolejnym okresie władze powiatu winny dążyć do wypracowania modelu gwarantującego mieszkańcom stabilny i przewidywalny dostęp do aptek w godzinach nocnych i w dni wolne od pracy, przy jednoczesnym uwzględnieniu realnych możliwości kadrowych i organizacyjnych właścicieli aptek.

Aspekt finansowy

Wynagrodzenie aptek za każdą godzinę pełnionego dyżuru wynosi 3,5% minimalnego wynagrodzenia za pracę. W praktyce oznacza to, że:

- od 1 lipca 2025 r. minimalne wynagrodzenie wynosi 4666 zł brutto, co przekłada się na stawkę 163,31 zł za godzinę,
- od 1 stycznia 2026 r. minimalne wynagrodzenie wzrośnie do 4806 zł brutto, a stawka godzinowa wyniesie 168,21 zł (Źródło: Rada Ministrów – rozporządzenie).

W latach 2024–2025 koszty pełnienia dyżurów w powiecie opatowskim były w całości pokrywane ze środków NFZ. Dla powiatu oznaczało to nie obciążanie budżetu samorządowego, jednak konieczność opracowania analiz, opracowania uchwał oraz ewentualnych zmian, generowała dodatkowe koszty organizacyjne (m.in. publikacja uchwał, informowanie mieszkańców, aktualizacja harmonogramów).

Analiza finansowa wskazuje, że obecny system zapewnia stabilne źródło finansowania dyżurów aptek i nie generuje istotnych obciążeń dla budżetu powiatu. Stawki oferowane przez NFZ są atrakcyjne, jednak nie rozwiązują problemu kadrowego, który pozostaje główną barierą w zapewnieniu ciągłości dyżurów. Z punktu widzenia mieszkańców, wysokość finansowania nie ma znaczenia – kluczowe jest, by dyżury były pełnione regularnie i przewidywalnie.

Wnioski i rekomendacje

Władze powiatu, wykonując obowiązki wynikające z ustawy – Prawo farmaceutyczne, są zobowiązane do skoncentrowania się przede wszystkim na potrzebach mieszkańców, a nie na wspieraniu prywatnych inicjatyw gospodarczych. Nowelizacja art. 94 ustawy miała na celu zapewnienie finansowania dyżurów aptek w lokalizacjach, gdzie ich prowadzenie jest ekonomicznie nieopłacalne, tak aby pacjenci mogli liczyć na dostęp do leków w sytuacjach nagłych.

Analiza przeprowadzona wykazała, że ruch pacjentów w aptekach po godzinie 23:00 jest minimalny (dane Ministerstwa Zdrowia). Dlatego wprowadzanie całodobowych dyżurów w powiecie opatowskim byłoby rozwiązaniem nieracjonalnym. Potwierdza to także praktyka funkcjonowania nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej, w której największe natężenie pacjentów przypada w godzinach wieczornych, a nie nocnych.

Uwzględniając:

- potrzeby mieszkańców korzystających ze świadczeń zdrowotnych po godz. 19:00,
- oraz konieczność zapewnienia przewidywalności systemu,

rekomenduje się wprowadzenie w powiecie opatowskim dyżurów aptek w porze nocnej oraz w dni wolne od pracy.

- Dyżury nocne – w godzinach od 20:00 do 22:00, aby zagwarantować mieszkańcom dostęp do leków w późnych godzinach wieczornych, kiedy inne formy opieki mogą być ograniczone.
- Dyżury w dni wolne – w godzinach od 14:00 do 18:00, tak aby zapewnić ciągłość zaopatrzenia w leki w weekendy i święta.

Zgodnie z nowymi przepisami, priorytetowo należy traktować apteki, które dobrowolnie zgłoszą się do pełnienia dyżurów. W przypadku braku zgłoszeń, powiat będzie miał prawo przymusowego wyznaczenia apteki do ich realizacji.

Dyżury będą finansowane ze środków publicznych, według stawek odpowiadających 3,5% minimalnego wynagrodzenia za każdą godzinę dyżuru. Mechanizm ten spełnia podwójną funkcję:

- zachęca apteki do dobrowolnego udziału,
- zapewnia rekompensatę w przypadku obowiązkowego wyznaczenia do dyżurów.

Dla aptek przymusowo wyznaczonych mechanizm ten ma charakter kompensacyjny, pokrywając koszty związane z organizacją dodatkowego personelu i zasobów. W dłuższej perspektywie powinien on sprzyjać poprawie współpracy pomiędzy powiatem, a podmiotami prowadzącymi apteki oraz prowadzić do bardziej zrównoważonego i stabilnego systemu dyżurów.

Aby zabezpieczyć ciągłość i jakość usług, przewidziano procedury sankcyjne wobec aptek niewypełniających obowiązków dyżurowych. Jednocześnie funkcjonują mechanizmy awaryjne, które pozwalają na szybkie wskazanie innej placówki w sytuacjach losowych, tak aby mieszkańcy mieli zagwarantowany nieprzerwany dostęp do leków.

Analiza wykazała, że obecny system dostępności aptek w powiecie opatowskim **nie w pełni odpowiada na potrzeby mieszkańców**, szczególnie w godzinach wieczornych i w dni wolne od pracy. Zidentyfikowano problemy organizacyjne (rotacja dyżurów, niedobór kadry farmaceutycznej) oraz trudności pacjentów w ustaleniu, która apteka jest czynna danego dnia. Jednocześnie dane z funkcjonowania nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej w Opatowie jednoznacznie wskazują na potrzebę zwiększenia dostępności do leków w godzinach wieczornych.

Podjęte rekomendacje zmierzają do wypracowania stabilnego, przewidywalnego i sprawiedliwego systemu dyżurów aptek, który – dzięki finansowaniu z NFZ – nie będzie obciążał budżetu powiatu. Najważniejszym celem jest zapewnienie mieszkańcom poczucia bezpieczeństwa i pewności, że w sytuacji nagłej zawsze znajdą pomoc farmaceutyczną.

Mając na względzie wyniki niniejszej analizy, wskazuje się, że w pierwszej kolejności będą brane pod uwagę zgłoszenia podmiotów zapewniających pełnienie dyżurów w godzinach zaproponowanych przez powiat. Tego rodzaju inicjatywy, wychodzące naprzeciw potrzebom mieszkańców i wsłuchujące się w ich postulaty, będą traktowane jako szczególnie pożądane i wspierane. Misją powiatu jest bowiem realizacja oczekiwań społecznych w zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego, a stabilna dostępność do leków stanowi jej kluczowy element.

Niniejsza analiza stanowi materiał pomocniczy dla Zarządu Powiatu i nie stanowi zapowiedzi ani gwarancji określonych rozstrzygnięć.

Opracowanie własne: Ewa Masternak
Stanowisko ds. obywatelskich i ochrony zdrowia

¹ Art. 94 ust. 14 - Prawa farmaceutycznego – „Finansowanie dyżurów aptek ogólnodostępnych, o których mowa w ust. 13, ma postać wynagrodzenia ryczałtowego w kwocie stanowiącej równowartość 3,5% minimalnego wynagrodzenia za pracę określonego na podstawie przepisów o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, w przeliczeniu na 1 godzinę faktycznie przeprowadzonego dyżuru.”

² https://praca.farmacja.pl/rynek-pracy/rola-farmaceuty-w-opiece-nad-pacjentem-budowanie-zaufania-i-satysfakcji-pacjenta?utm_source=chatgpt.com

³ chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://farmacja.pl/wp-content/uploads/2025/02/Raport-Plac-2024.pdf

⁴ https://www.polskawliczbach.pl/powiat_opatowski